

ВІДГУК

офіційного опонента – Заслуженого діяча науки і техніки України, доктора юридичних наук, професора Дрозда Олексія Юрійовича на дисертацію Білого Бориса Володимировича на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Ступінь актуальності обраної теми

В умовах війни з росією, яка триває з 2014 року, органи місцевого самоврядування в Україні відіграють надзвичайно важливу роль в організації оборонної роботи на місцях. Хоча основна відповідальність за оборону країни лежить на державних структурах та Збройних силах України, місцеві громади також зобов'язані забезпечувати безпеку населення, сприяти мобілізаційним заходам та координації дій на своїй території. При цьому, реалізація повноважень органів місцевого самоврядування у сфері оборони стикається з численними викликами, серед яких недостатність ресурсів, кадрових можливостей та відсутність чіткого нормативного регулювання.

Однією з ключових проблем є фінансова неспроможність багатьох громад забезпечувати ефективну оборонну роботу. Бюджети місцевого самоврядування часто обмежені та не можуть задовольнити всі потреби, особливо в умовах воєнного стану. Це стосується як організації навчань з цивільної оборони, так і створення необхідної інфраструктури для евакуації населення, утримання волонтерських центрів або територіальної оборони. Брак фінансування також ускладнює закупівлю обладнання для забезпечення безпеки місцевих жителів та підтримки військових підрозділів.

Іншою важливою проблемою є недосконалість законодавства, яке регулює взаємодію органів місцевого самоврядування з іншими структурами державної влади в сфері оборонної роботи. Багато місцевих керівників не мають чітких інструкцій або повноважень для виконання певних завдань, що ускладнює координацію дій між різними рівнями влади. Крім того, відсутність підготовлених фахівців у самих органах місцевого самоврядування також стає перешкодою для ефективного управління оборонними заходами на місцях.

Незважаючи на ці виклики, роль органів місцевого самоврядування у сфері оборонної роботи є невід'ємною частиною загальної системи безпеки України. Ефективна комунікація з громадою, залучення місцевих ресурсів та координація з військовими структурами є ключовими елементами для посилення обороноздатності на місцях, що обґрунтовує актуальність наукового дослідження Білого Бориса Володимировича на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи».

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Здобувач використав комплексний підхід до аналізу правових та адміністративних механізмів, що забезпечують реалізацію оборонних функцій на місцевому рівні, спираючись на широкий спектр правових джерел, нормативних актів та практичних матеріалів. Суттєвим аспектом, що підкреслює обґрунтованість положень дисертації, є глибоке опрацювання законодавчої бази, що регулює питання місцевого самоврядування та оборони. Автор детально аналізує як національне законодавство, так практику діяльності органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, забезпечуючи всебічність дослідження.

Мета роботи полягала в тому, щоб на основі аналізу позицій національного законодавства, теоретичних розробок та результатів адміністративної практики, визначити адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, та розробити рекомендації щодо удосконалення правового забезпечення оборонної діяльності на місцевому рівні в Україні.

Емпіричну базу дисертації становлять статистичні та звітні дані органів державної влади (Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, Державної прикордонної служби України, інших

органів виконавчої влади), органів військового управління та органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи в Україні.

Наукові висновки базуються на результатах дослідження широкого кола проблем, включаючи питання фінансування оборонних заходів, координації дій з державними органами та громадськістю, а також правового забезпечення територіальної оборони. Висновки мають чітке логічне обґрунтування та спираються на емпіричні дані, що свідчить про їх практичну значущість та придатність для подальшого впровадження у правозастосовну практику.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері формування, функціонування та адаптації адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи. Предмет дослідження – адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

Структура дисертації включає в себе вступ, три розділи, висновки, а також список використаних джерел та додатків, що повністю відповідає поставленим цілям та завданням дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, розглянуто її зв'язок із науковими програмами, планами, темами та грантами, сформульовано мету і завдання, визначено об'єкт і предмет дослідження, розкрито методологічні підходи, підкреслено наукову новизну та практичну цінність отриманих результатів, а також надано інформацію про апробацію дослідницьких матеріалів, структуру й обсяг роботи.

Розділ 1 «Загально-теоретична характеристика адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» має чотири підрозділи, у яких визначено особливості оборонної галузі та функціональна роль у її забезпеченні органів місцевого самоврядування.

Розділ 2 «Окремі адміністративні процедури реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» містить три

підрозділи, у яких проаналізовано процедурні аспекти забезпечення оборонної галузі органами місцевого самоврядування.

Розділ 3 «Шляхи удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» містить два підрозділи у яких сформовано проблемні аспекти взаємодії та шляхи удосконалення внутрішньої діяльності органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

У висновках дисертації на основі аналізу позицій національного законодавства, теоретичних розробок та результатів адміністративної практики, визначено адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, та розроблено рекомендацій щодо удосконалення правового забезпечення оборонної діяльності на місцевому рівні в Україні.

Окремої уваги заслуговують рекомендації автора щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання оборонної роботи на місцевому рівні, які відповідають потребам сучасної практики управління в умовах посилення зовнішніх загроз. Зроблені пропозиції базуються на глибокому аналізі поточного стану правового забезпечення та враховують актуальні виклики, що стоять перед органами місцевого самоврядування.

Отже, наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації, мають високий рівень обґрунтованості, що забезпечується як ретельним опрацюванням правової та нормативної бази, так і системним аналізом практичних аспектів реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у сфері оборони.

3. Новизна одержаних результатів дослідження

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є комплексним монографічним дослідженням у сфері адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи, в результаті якого запропоновано низку нових висновків,

пропозицій та практичних рекомендацій щодо оптимізації участі місцевих органів влади в забезпеченні національної безпеки та оборони, зокрема в умовах загроз територіальній цілісності та суверенітету України. Основними з них є такі:

– уперше визначено сучасне місце органів місцевого самоврядування в системі суб'єктів забезпечення роботи оборонної галузі в умовах активної війни в Україні;

– уперше сформовано сутність мобілізації як частини діяльності органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи;

– уперше виокремлено особливості адміністративних процедур забезпечення територіальної оборони на відповідній території в Україні;

– удосконалено розуміння оборонної галузі як об'єкту адміністративно-правового регулювання;

– удосконалено трактування мети органів місцевого самоврядування щодо забезпечення роботи оборонної галузі;

– удосконалено сутність підготовки громадян України до національного спротиву;

– отримали подальшого розвитку напрямки впровадження норм міжнародних стандартів та програм у регулюванні діяльності органів місцевого самоврядування щодо забезпечення оборонної галузі в Україні;

– отримали подальшого розвитку напрямки удосконалення взаємодії органів місцевого самоврядування з Державною прикордонною службою України щодо цифровізації та розвитку інформаційних систем;

– отримали подальшого розвитку пріоритетні напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

Отже, дисертаційна робота за характером і змістом розкритих питань має високий ступінь наукової новизни. Дисертаційне дослідження має обґрунтовані та достовірні наукові висновки, які доповнюють існуючі позиції науковців або по-новому надають вирішення існуючих проблем, що виникають у сфері

адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам.

4. Практична значимість дисертаційного дослідження

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що результати дослідження спрямовані на підвищення рівня безпеки та обороноздатності держави через розвиток місцевих органів самоврядування, та можуть бути використані у наступних сферах:

– науково-дослідній роботі – щодо формування фундаментальних та прикладних досліджень у сфері ефективності адміністративно-правових механізмів у місцевому самоврядуванні в контексті національної безпеки;

– законотворчій сфері – для розробки та вдосконалення законодавчих актів, що регулюють повноваження органів місцевого самоврядування у сфері оборони в Україні;

– освітньому процесі – щодо формування навчальних посібників та лекцій з правознавства, адміністративного права та державного управління, та під час а ведення лекцій для здобувачів вищої освіти.

Відповідно, дисертаційна робота є теоретичною та практичною основою для проведення науково-прикладних досліджень щодо реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи. Висновки та рекомендації, які були розроблені автором, можуть бути враховані при удосконаленні чинного національного оборонного законодавства.

5. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації висвітлено у 6 наукових статтях, а також у 3 тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях: «Виклики сучасності та наукові підходи до їх вирішення» (м. Київ, 12–13 серпня 2020 р.), «Науково-практичні засади розвитку наукової

думки на сучасному етапі державотворення» (м. Київ, 22–23 вересня 2021 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.).

Відповідне представлення наукових результатів є цілком достатнім. Кількість публікацій, їхній обсяг, якість та повнота викладу результатів і змісту дисертації відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України. Опубліковані матеріали в повному обсязі охоплюють основні наукові положення дисертації. Тематика науково-практичних конференцій, на яких була проведена апробація дослідження, а також зміст статей автора, де висвітлені ключові положення і результати дисертації, свідчать про успішне проходження апробації та завершеність дисертації як самостійної наукової праці.

6. Дискусійні питання та зауваження до дисертації

Виділяючи позитивно загальні результати дослідження Білого Бориса Володимировича, необхідно висловити деякі зауваження та побажання:

1. Слід виділити недостатній обсяг емпіричних даних, зокрема, автором не згадується використання незалежних джерел інформації, таких як дослідження аналітичних центрів або дані міжнародних організацій, що могло б надати більш об'єктивний та широкий погляд на оборонну роботу.

2. Не заперечуючи практичне значення отриманих результатів дослідження, здобувачу необхідно було впровадити результати роботи у правозастосовну діяльність органів місцевого самоврядування.

3. Підрозділ 1.3 є дуже перенасиченим, адже включає мету, завдання та функції органів місцевого самоврядування щодо забезпечення роботи оборонної галузі, автору дійсно слід було б виділити основні завдання та функції, однак мета є більш загальним та стратегічним аспектом, що, на суб'єктивний погляд, є зайвим у контексті цієї частини роботи.

4. Недостатньо обґрунтованим є авторський підхід до розкриття другого розділу дослідження через окремі адміністративні процедури, а не інструменти

реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

5. Окремий підрозділ роботи слід було б присвятити зарубіжному аналізу формування, функціонування та адаптації адміністративно-правових засад реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи.

При цьому, проведене дослідження відповідає сучасним тенденціям розвитку науки, відповідно зауваження носять характер уточнень та не впливають на загальний рівень виконаної наукової роботи.

7. Загальні висновки

Дисертація Білого Бориса Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» являє собою завершене самостійне дослідження, яке охоплює широкий спектр теоретичних та практичних аспектів проблеми національної безпеки та оборони. У результаті проведеного аналізу було отримано нові наукові знання, що сприяють розвитку адміністративного права та відкривають нові перспективи для подальших досліджень забезпечення національної безпеки та оборони України. Практичне значення отриманих результатів підтверджується можливістю їх застосування у різних сферах, що підвищує їх актуальність та важливість для наукової спільноти та професійної діяльності органів місцевого самоврядування.

Основні висновки та положення роботи Білого Бориса Володимировича були сформовані автором на основі власних досліджень та практичного досвіду. Матеріал дослідження представлений цілісно, логічно та послідовно, що дозволило автору повністю розкрити зміст обраної теми та успішно вирішити поставлені завдання. Автор дотримувався законодавчих норм щодо авторського права та суміжних прав, надавши достовірну інформацію про результати своєї наукової роботи, використані методи досліджень та джерела.

Загалом, дисертаційне дослідження Білого Бориса Володимировича на тему «Адміністративно-правові засади реалізації повноважень органів місцевого самоврядування у галузі оборонної роботи» здійснене на високому науково-теоретичному рівні та представляє актуальне дослідження, у якому отримані нові науково обґрунтовані висновки, що вирішують конкретне наукове завдання, важливе для розвитку науки адміністративного права. Дисертація відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, а здобувач – Білий Борис Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –
Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор юридичних наук, професор,
керівник Департаменту
організаційного забезпечення діяльності
Бюро економічної безпеки України

Олексій ДРОЗД